

UŞAQ VƏ YENİYETMƏLƏRİN GİGIYENİK TƏRBIYƏSİ VƏ TƏLİMİ. SAĞLAM HƏYAT TƏRZİNİN FORMALAŞMASINDA ONUN ROLU

Hal-hazırda tibbi idarələr və digər dövlət müəssisələri tərəfindən aparılan əhalinin gigiyenik tərbiyəsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir, çünki bu tədbirlər nəticəsində geniş xalq kütlələri ətraf mühitin yaxşılaşdırılması və sağlamlığın qorunmasına yönəldilmiş lazımi bilik və vərdisləri mənimsəyirlər.

Gigiyenik tərbiyənin əsas prinsiplərindən biri onun dövlət səciyyəli olmasıdır. Buna müvafiq olaraq səhiyyə sistemində gigiyenik tərbiyə üzrə xüsusi müəssisələr şəbəkəsi mövcuddur, dövlət hesabına gigiyenik tərbiyə sahəsində işləyən tibb kadrları hazırlanır və əhalinin bütün təbəqələri üçün sanitar-maarif tədbirləri aparılır. Gigiyenik tərbiyənin digər cəhətlərindən biri onun kütləvilidir. Bizim səhiyyə geniş əhali kütləsini xalqın sağlamlığının mühafizəsi işinə cəlb etməyi nəzərdə tutur. Gigiyenik tərbiyə işində yaş xüsusiyyətləri, mədəni səviyyə və s. əsaslı olaraq fərqləndirici üsullardan istifadə olunur. Gigiyenik tərbiyənin əsas xüsusiyyəti onun elmiliyidir. Gigiyenik və maarif işinin məzmununda Azərbaycan və dünya elminin nailiyyətləri öz əksini tapmalıdır. Gigiyenik tərbiyə hər bir tibb müəssisəsinin məcburi fəaliyyət bölümüdür. Bu fəaliyyətdə iştirak- hər bir həkimin şərəfli borcu və xidməti vəzifəsidir.

Gigiyenik tərbiyənin təşkili müntəzəm operativ və təşkilati-metodik rəhbərlik tələb edir. Gigiyenik tərbiyə işi üzərində ümumi rəhbərliyi Səhiyyə Nazirliyi Respublika sanitar maarifi mərkəzi vasitəsilə həyata keçirir.

Uşaqların gigiyenik tərbiyəsi erkən yaşdan başlanır, məktəbəqədər müəssisələrdə davam etdirilir və umumtəhsil məktəblərində xüsusən böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Uşaqlarda sanitar mədəniyyətinin tərbiyəsi ümumi sanitar maarifi sistemində əsas yerlərdən birini tutur, çünki uşaqlar gigiyenik tərbiyə ilə əhatə olunan ən geniş əhali kütləsidir (uşaq və yeniyetmələr ümumiyyətlə ölkə əhalisinin 40% təşkil edirlər). Uşaqların gigiyenik tərbiyəsi şərti əlaqələrin əmələ gəlməsinin fizioloji qanunlarına əsaslanır, yəni insan bilik və vərdisləri əldə etmək və möhkəmlətməyə ən qadir olan dövrdə həyata keçirilir, uşağa verilən gigiyenik mədəniyyət uşaq müəssisəsindən kənara, ailəyə yayılır.

Uşaq müəssisəsində aparılan gigiyenik tərbiyə bu uşaq kollektivində həyata keçirilən ümumi tərbiyənin ayrılmaz hissəsidir.

Uşaq müəssisəsində uşaqların gigiyenik tərbiyəsi həkimin rəhbərliyi altında müəllim və tərbiyəçilər tərəfindən həyata keçirilir, lakin ailədən ayrılıqda aparıla bilməz. Gigiyenik tərbiyə ilə əlaqədar olan həkimin işi aşağıdakı istiqamətlərdə aparılır: bu müəssisənin xidmətçi və inzibati heyətilə iş; uşaq və yeniyetmələrlə iş və nəhayət valideynlərlə iş.

Gigiyenik tərbiyə üzrə təşviqat, təbliğat, sağlamlığı mühafizə vərdislərinin yaradılması və səhiyyənin nailiyyətləri haqqında məlumatların kütlələrə çatdırılması müxtəlif üsullarla həyata keçirilir. Gigiyenik tərbiyənin bütün

vəsaitlərini iki böyük qrupa bölmək olar. Bir qrupa hiss üzvlərinin qavradığı vəsaitlər- əyani vəsaitlər (əyani üsul) aiddir. Digər qrupa ikinci siqnal sistemi ilə əlaqədar- şifahi və yazılı təşviqat və təbliğat vəsaitləri aiddir.

Uşaq müəssisələrində gigiyenik tərbiyə problemi məhz onun üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir ki, sanitar mədəniyyəti lap erkən yaşlarından formalaşmağa başlanır və məktəbəqədər, məktəb, yeniyetmə yaşında davam edir. Məktəbdən bütün cəhətlərdən, həmçinin gigiyenik cəhətdən yüksək mədəniyyətli insan buraxılmalıdır.

Yaş dövrlərinin fizioloji xüsusiyyətləri, bununla əlaqədar olaraq tərbiyə və tədrisin metodik yollarının müxtəlifliyi yaslədə, uşaq bağçasında, məktəbdə, yeniyetmələr üçün müəssisələrdə gigiyenik tərbiyənin, sanitar maarifinin müxtəlif forma və üsullarını müəyyən edir.

Erkən yaşlı uşaq müəssisələrində (uşaq evi, uşaq yaslisi) gigiyenik tərbiyə bu müəssisənin bütün kollektivi tərəfindən balaca uşaqlara düzgün gigiyenik qulluq təmin edilməsindən ibarətdir. Uşaq yaslisi, və uşaq evi tərbiyəçisinin hazırlığında əsas məsələ balaça uşağın bu kollektiv daxilində həyatını ən məqsədəuyğun təşkili üçün ona yaşama bacarığıdır. Qidalanma, uşaqların çimdirilməsi, onların möhkəmləndirilməsi və başqaları ilə əlaqədar bütün lazımı tədbirlərin həyata keçməsinin təmini üçün uşaq həyatının düzgün təşkil etmək lazımdır.

Uşaq müəssisələrində bu biliklərin tərbiyəsi nəinki uşaq orada olanacaq kollektivin həyatının təşkilində həmçinin uşaq kollektivindən getdikdən sonra belə həyatı üçün əhəmiyyətlidir. Bununla əlaqədar olaraq tibb heyətinin rəhbərliyi ilə uşaq yaslisi və uşaq evinin əməkdaşları uşaq müəssisəsində olan şəraitlə ailə şəraiti arasında böyük uyğunsuzluq olmaması üçün uşaqları evə paran valideynlərlə xeyli iş aparırlar.

Uşaq müəssisəsi və evdə yaş qruplarına müvafiq olaraq gün rejimi bütövlükdə və onun ayrı-ayrı komponentlərinin (açıq havada yuxu, gəzintilər, səhər gimnastikası, möhkəmləndirmə) dəqiq yerinə yetirilməsi təmin edilməlidir. Yaş normalarına müvafiq, vaxtında, miqdarca lazımı qədər, keyfiyyətə müxtəlif olan qidalanma uşaqlarda qida qəbulu vaxtına refleksin yaradılmasına kömək edir, sərbəst yemək, qab-qacaqdan istifadə, yeməkdən əvvəl və sonra əl-üzün yuyulması vərdişləri əmələ gəlir. Beləliklə, uşaq kollektivində erkən yaşlı uşağın tərbiyəsi zamanı birinci yerə uşağın özü deyil, böyüklər tərəfindən icra edilən onun həyatının təşkili çıxır.

Məktəbəqədər yaşlı uşaq təqlid hissini, müşahidəçiliyin, biliyə həvəsi, sərbəst fəaliyyətə tələbatı inkişafı sayəsində asanlıqla tərbiyə olunmaq bacarığına malikdirlər. Uşaq bağçasında uşaqların gigiyenik tərbiyəsi "Uşaq bağçasında tərbiyə Proqramına" əsasən həyata keçirilir.

Gündəlik iş üsulu müxtəlifdir. Gigiyenik proseduraların düzgün yerinə yetirilməsinin əyani göstərilməsi geniş istifadə olunur. Əmələ gələn şərti əlaqələrin möhkəmləndirilməsi vaxt etibarilə növbəti rejim anı ilə uyğunlaşdıqda (dişlərin yatmamışdan qabaq təmizlənməsi, yeməkdən sonra ağızın yaxalanması və s.).

Böyüklərin şəxsi nümunəsinin mühüm əhəmiyyəti vardır, çünki uşaqlar adətən onları təqlid edirlər.

Uşaqlar gigiyenik mövzulara aid hekayələrə, şeirlərə həvəslə qulaq asırlar, şəkillərə, dipozitivlərə, plakatlara baxırlar, uşaq filmlərini, kukla teatrının tamaşalarını böyük maraqla qavrayırlar. Müxtəlif oyunlar, xüsusən kuklalarla, gigiyenik vərdişlərin tərbiyəsinə kömək edir. Beləliklə, məktəbəqədər yaşda birinci plana məhz uşağın özü çıxır.

Uşağın gigiyenik tərbiyəsi üçün cavabdeh, qrupun tərbiyəçisidir. O ailədə həyat şəraitini bilməlidir və valideynlərin köməkliyi ilə sağlam uşağın tərbiyəsinə maneçilik törədən səbəbləri aradan götürməlidir. Tərbiyəçinin fəaliyyəti geniş olduğu üçün o müntəzəm sürətdə uşaq inkişafının yaş xüsusiyyətlərini və rejim quruluşunun gigiyenik əsasları haqqında biliklərinin artırmalıdır. Uşağa olan tərbiyəvi təsirin səmərəliyi tibb heyətinin, tərbiyəçinin və valideynlərin birgə işindən asılıdır.

Məktəbdə aparılan gigiyenik tərbiyə və təlim aşağıdakılardan ibarətdir:
1. Məktəb proqramına daxil edilmiş gigiyenik əsasların ardıcıl və müntəzəm olaraq dərslərdə və fakültativ məşğələlərdə tədrisi.
2. Şagirdlərin gigiyenik tərbiyəsi üzrə sinifdən kənar və məktəbdən kənar işlər.

"Gigiyenik məsələlər və sağlamlığını mühafizəsi üzrə müxtəlif yaş qruplu məktəblilərin bilik və vərdişlərinin təxmini həcmi" metodik tövsiyələrə əsasən, şagirdlərin gigiyenik tərbiyə proqramına aşağıdakı mövzular daxildir:

I Mövzu. Bədən tərbiyəsi və möhkəmlənmənin sağlamlaşdırıcı əhəmiyyəti.

II Mövzu. Məktəblilərin əqli əməyinin gigiyenası.

III Mövzu. Politexnik təlimin gigiyenası.

IV Mövzu. İctimai və şəxsi gigiyena. Yoluxucu xəstəliklərin xəbərdarlıq edilməsi.

V Mövzu. Qidalanma gigiyenası.

VI Mövzu. Zədələnmələrin profilaktikası.

VII Mövzu. Cinsi tərbiyə.

Gigiyenik tərbiyənin bütün məzmunu şagirdlərin müvafiq ümumən qəbul edilmiş üç yaş qrupları arasında bölüşdürülür: 6-9 yaşlı uşaqlar (1-4 cü sinif şagirdləri) , 10-14 yaşlı uşaqlar (5-8 ci sinif şagirdləri), 15-17 yaşlı yeniyetmələr (9-11 ci sinif şagirdləri).

Gigiyenik tərbiyənin əsas pədaqoji prinsipi yaş inkişafına müvafiq olaraq şagirdə gigiyenik məlumatların verilməsi, uşaq böyüdükcə ilkin anlayışların mürəkkəbləşdirilməsi və dərinləşdirilməsi, bütün yaş qruplu şagirdlərin gigiyenik tərbiyəsində fasiləsizlik əsasında davranış vərdişlərində möhkəmləndirilməsindən ibarətdir. Belə ki, 1-4 sinif şagirdləri üçün gün rejiminin elementi kimi yuxu gigiyenası üzrə məlumatlar yuxunun keçirilməsinə olan gigiyenik tələblər anlayışı və yatmamışdan əvvəl zəruri şəxsi gigiyena tədbirləri ilə məhdudlaşırırlar. 5-8-ci siniflərdə bu bölməyə yuxunun insanın sağlamlığı və iş qabiliyyəti üçün əhəmiyyəti haqqında məlumatlar əlavə olunur. 9-11-ci sinif şagirdləri üçün gigiyena üzrə

məlumatlara yuxunun fizioloji təbiəti haqqında, müxtəlif yaş qruplu uşaqlar, sağlam və xəstə insanlar üçün gecə yuxusunun lazimi davametmə müddəti haqqında məlumatlar daxil edilir.

İbtidai siniflərdə ilk növbədə məktəbəqədər yaşda əldə edilmiş bilik və bacarıqlar, vərdişlər möhkəmləndirilməlidir. Bundan əlavə uşaqları sağlamlığın qorunması və yaxşı iş qabiliyyəti üçün səhər gimnastikası və möhkəmləndirici proseduraların əhəmiyyəti ilə tanış edirlər. Proqramda düzgün qamətə nail olmaq məsələləri daxil edilmişdir. Balaca məktəblilər düzgün oturmaq, gəzmək, durmaq vərdişlərini özlərində necə tərbiyə etmək ilə, hansı fiziki məşqlər qaməti düzəldə biləcəyi ilə, uşaqlar nə üçün çox hərəkət etməli, fəal dincəlməli, fiziki tərbiyə ilə məşğul olmalı gün rejiminə müxtəlif idman əyləncələri və açıq havada hərəkətli oyunları daxil edilməli, zəruriyyəti ilə tanış olurlar. Sağlamlığın mühafizəsi üzrə məşğələlər aparılır, hansılarda ki, müxtəlif şəxsi, ev və məktəb məişəti əşyaları göstərilir və uşaqlar onlardan düzgün istifadə olunmağı öyrənirlər. Küçə hərəkət qaydalarının, hərəkətli oyunlar zamanı davranış qaydalarının mənimsənilməsinə xüsusi diqqət verilir, çünki bunlarsız küçə və məişət zədələnmələrinin profilaktikası mümkün deyildir.

4-11-ci sinif şagirdləri təbiət elmləri kursunu (ardıcıl olaraq təbiətşünaslığı, botanikanı, zoologiyanı, anatomiyanı və fiziologiyanı öyrənərkən) keçərkən, fiziki tərbiyə, fizika, kimya və əmək dərslərində gündə gigiyenik biliklər alırlar.

Təbiətşünaslıq dərslərində məktəblilər insan bədəninin quruluşu, ona qulluq qaydaları ilə tanış olurlar, hava və suyun tərkibi və xassələrini, onların insan orqanizmi üçün əhəmiyyətini öyrənirlər. Sonralar, fizika və kimyanı öyrənərkən, uşaqlar su kəmərinin quruluşu, içməli suyun təmizlənmə üsulları, havanın tərkib hissələrinin gigiyenik qiymətləndirilməsi ilə tanış olurlar. Botanika üzrə proqramda bakteriyalar, onların təbiətdə, xalq təsərrüfatında, insana həyatında əhəmiyyəti haqqında məlumatlar şərh olunur. Zoologiya kursunu keçərkən məktəblilər yoluxucu xəstəliklərin keçiriciləri olan heyvan və həşəratlar haqqında, helmintlər haqqında məlumatlarla tanış olurlar.

İnsanın anatomiyası, fiziologiyası və gigiyenası proqramında insan orqanizminin quruluşu və həyat fəaliyyəti haqqında ilkin məlumatlar verilir. Şagirdlər uşaqlarda istinad-hərəkət sisteminin xüsusiyyətlərini və onların düzgün inkişafı üçün gigiyenik şərait, qan dövranı üzvlərinin fəaliyyəti (fiziki əməyin, fiziki məşğələlərin və idmanın ürək- qan damarı sisteminə təsiri) , həzm üzvlərinin fəaliyyəti (qidalanmanın, qida tərkibinin, qidalanma rejiminin , mədə-bağırsaq yolu ilə keçirilən xəstəliklərin və onların xəbərdarlıq edilməsi) , dərinin müdafiə-ıfrazat fəaliyyəti (orqanizmin istilik tənzimində olan rolu, dəriyə qulluq, paltar və ayaqqabının gigiyenası, həddən artıq qızma və soyuma ilə mübarizə tədbirləri) , fiziki və əqli əmək gigiyenası (düzgün əmək, istirahət və yuxu rejiminin əhəmiyyəti), görmə və eşitmə gigiyenası haqqında məlumatlarla tanış olurlar.

Cinsi tərbiyə (gigiyenik məsələlər) əxlaqi tərbiyə və böyüyən nəslin həmahəng inkişafında, seksual sağlamlığın qorunmasında, zöhrəvi xəstəliklərin və

zərərli adətlərin profilaktikasında mühüm rol oynayırlar. Cinsi tərbiyənin gigiyenik məsələləri məktəblilərin anatomiya, fiziologiya, biokimyadan (xüsusən insanın inkişafı və artımı haqqında bölmələr) aldıkları məlumatlara ardıcıl olaraq əlavə olunur.

Şagirdlərin tərbiyəsinin əsas gigiyenik məsələləri yeniyetmə yaşında cinsiyyət sisteminin yetkinləşmə xüsusiyyətləri haqqında məlumatlardan, bu dövrdə xüsusi gigiyenik məsələlərdən, yeniyetmələrin düzgün olmayan davranışı hallarında gələcək kişi və qadınların seksual sağlamlığına təhlükə amilləri haqqında məlumatlardan ibarətdir.

Mövzu aşağıdakı bölmələri əhatə etməlidir: bəzi əxlaqi məsələlər, insanın cinsi inkişafı, spesifik gigiyena, zərərli adətlər.

Kiçik məktəblilərin cinsi tərbiyəsi zamanı əsas diqqəti müxtəlif cinsli uşaqların düzgün cinsi davranışının və cinslər arasında qarşılıqlı əlaqələrin əxlaqi əsaslarının formalaşmasına cəmləşdirmək lazımdır.

Orta məktəb yaşlı şagirdlərin cinsi tərbiyəsinin əsas məzmunu onun gigiyena məsələləri təşkil etməlidir. Yeniyetmə yaşının xüsusiyyətləri haqqında məlumatlar uşaqların fizioloji statusunda baş verən dəyişiklikləri qabaqlamaqdan ötrü, o gərək qızlar üçün 12 yaşda, oğlanlar üçün 13 yaşda və mütləq hər cins üçün ayrılıqda verilməlidir. Yeniyetmə yaşında cinsiyyət sisteminin bütün dəyişiklikləri gigiyena və psixogigiyena nöqtəyi-nəzərcə baxılmalıdır.

Böyük məktəblilərin cinsi tərbiyəsində bu problemin sosial-əxlaqi məsələləri üstünlük təşkil etməlidir. Gigiyenik məsələlərdən şagirdlərin seksual sağlamlığının mühafizəsində düzgün cinsi davranışın preventiv (qoruyucu) məsələlərin (erkən cinsi əlaqələrin mənfi nəticələri, alkaqolun qəbulu, papiros çəkmə, zöhrəvi xəstəliklərə yoluxma təhlükəsi) xüsusi diqqət cəlb edir.

Məktəbdə şagirdlərin cinsi tərbiyəsi ancaq onun tibbi məsələləri ilə məhdudlaşmalıdır. Ümumi tərbiyə prosesin bir hissəsi olub cinsi tərbiyə həmişə insanın sosial-ictimai və mənəvi-məişət simasının tərbiyəsi ilə uyğunlaşdırılmış sürətdə aparılmalıdır. Gigiyenik tərbiyə üzrə sinifdənkənar və məktəbdənkənar iş çoxcəhətlidir. Məktəbin ibtidai siniflərində sanitar fəalları seçilir. Onun vəzifəsinə şagirdlər tərəfindən şəxsi gigiyena qaydalarına riayət edilməsi, paltarın, ayaqqabının təmizliyi, əllərin, qulaqların, boyunun, burunun təmizliyi, sinif otağının təmizliyi və onun havasının müntəzəm olaraq dəyişdirilməsi üzərində yoxlamalar daxildir.

5-ci sinifdən başlayaraq Qırmızı Aypara cəmiyyətinin ilkin təşkilatları müvafiq tibbi-sanitar əmlakla təchiz olunmuş sinif və ümumməktəb sanitar postları təşkil edilir. Sanitar postlarının şəxsi heyəti xüsusi kurslar keçmiş və Qırmızı Aypara cəmiyyəti səviyyəsində işləmək hüququ qazanmış şagirdlər təşkil edirlər. Bu şagirdlərlə aparılan sinifdənkənar işin tərkib hissəsi sayılır.

Məktəb sanitar postlarının hazırlığı tibb işçiləri tərəfindən tibbi-sanitar dərnlərdə ayrıca olaraq şagirdlərin üç yaş qrupları arasında aparılır (5-6cı, 7-8ci, 9-11ci sinif şagirdləri). Dərnlərə məktəbin tibbi işçiləri rəhbərlik edirlər. Dərnlərdə aşağıdakı məsələlər öyrənilir: Qırmızı Aypara cəmiyyətinin meydana

gəlməsi və inkişaf tarixi, Zədələnmə və bədbəxt hadisələrdə ilkin tibbi yardım və şagirdlərdə zədələnmələrin profilaktikası, şəxsi və ictimai gigiyena, qida zədələnmələrin profilaktikası, xəstəyə qulluq üzrə əsas məlumatlar verilir.

Məktəb sanitar postlarının təcrübəvi işləri şagirdlərin yaş imkanlarına, onların nail olduqları hazırlıq səviyyəsinə müvafiq olmalıdır.

Sınıf və məktəb sanitar postları mikrozdələnmələr və digər lazımı hallarda ilk tibbi yardım göstərməlidirlər. Tibb işçilərinin rəhbərliyi ilə onlar tədris otaqlarının sanitar vəziyyəti və təmizliyin saxlanması üzərində nəzarət etməli və şagirdlər tərəfindən şəxsi və ictimai gigiyena qaydalarına riayət edilməsinə fikir verməlidirlər. Sanitar-əksepidemik rejimin bütün aşkar edilmiş pozğunluqları haqqında sanitar postu rəhbərliyi və tibb işçilərinə vaxtında xəbər verməlidir. Sanitar postu profilaktiki və sağlamlaşdırıcı tədbirlərin, həmçinin zədələnmələrin xəbərdarlıq edilməsi tədbirlərinin yerinə yetirilməsinə yardım etməlidir.

Uşaq və yeniyetmələr müəssisələri və valideynlərin gigiyenik tərbiyəsi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Uşaqların yaslıda və ailədə tərbiyəsi uyğunlaşma əsasında qurulur. Uşaqda yasli heyətinin tərbiyə etdirdiyi bərkiməmiş vərdişləri çox asanlıqla pozmaq olar. Ailənin əldə edilmiş vərdişləri möhkəmləndirilməsində böyük rolu vardır. Valideynlərlə söhbətlər aparılır, anaların gigiyenik tərbiyə məktəbi təşkil olunur.

Məktəbəqədər müəssisədə gigiyenik tərbiyə tibb heyəti tərəfindən bir neçə istiqamətdə yerinə yetirilir. İlk növbədə uşaqların olduğu mühitin təşkili haqqında heyətin sanitar-gigiyenik biliklərini daima artırmaq lazımdır. Həkimin valideynlərlə apardığı fərdi söhbətlərin, məsləhətlərin və çatmamazlıqları aradan götürmək üçün gigiyenik tövsiyələrin böyük əhəmiyyəti vardır. Bununla bərabər valideynlərin qrupp və ümumi yığıncaqları keçirilir, hansında ki, uşaqların sağlamlığının mühafizəsinə dair məsələlər müzakirə edilir.

Məktəbdə gigiyenik tərbiyə məsələləri üzrə işlər çoxcəhətlidir. Müəllimlərə metodik yardım pedoqoji şurada şagirdlərin sağlamlığının mühafizəsi və onların gigiyenik tərbiyəsi məsələləri üzrə çıxışdır. Müəllimlər ilkin tibbi müayinələrin nəticələri ilə tanış edilirlər. Müəllimlər üçün məktəb həkimi gün rejiminin gigiyenik əsasları, görmənin mühafizəsi və digər məsələlər üzrə muhazirələr oxuyur.

Valideynlərin sanitar maarifinə məktəblinin gigiyenası üzrə muhazirələr, söhbətlər, çıxışlar, sual və cavablar axşamları aiddir.

GEM-nin uşaq və yeniyetmələr üzrə həkimi müntəzəm olaraq uşaq müəssisələrində işləyən şəxslər üçün gigiyenik biliklərin artırılması üzrə tədbirlər təşkil edir, həmçinin əhali arasında uşaq və yeniyetmələr gigiyenası sahəsində biliklərin yayılması üzrə lazımı tədbirlər keçirir.

